

Powołania na stanowiska sędziowskie

Pytanie: Jak poprawić jakość powołań sędziowskich...

- **bez zmiany Konstytucji:** do powołania osoby na stanowisko sędziowskie przez Prezydenta konieczny jest wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (art. 179), która ma określone zadanie (art. 186) i skład (art. 187);
- **bez ingerencji w urząd sędziowski:** strukturę sądów, status sędziego, rolę aplikacji i asesury, formalne wymagania tradycyjnie stawiane kandydatom na sędziów?

Wzorzec: Deklaracja Dublińska Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa

Słowniczek

Profil kompetencyjny	dokument opisujący w sposób ustrukturyzowany stanowisko pracy z punktu widzenia cech, które powinna posiadać osoba pracująca na nim, aby osiągać oczekiwane efekty jakościowe i ilościowe; cechy te to kompetencje i predyspozycje; w profilu kompetencyjnym mogą być uwzględnione także wymagania formalne, np. wykształcenie, wiek, obywatelstwo; profil kompetencyjny powinien opisywać wszystkie cechy faktycznie warunkujące sukces na danym stanowisku (wraz z określeniem minimalnego poziomu, który jest wymagany aby rozpocząć pracę), a pomijać wszystkie pozostałe
Kompetencje	zachowania determinowane wiedzą, umiejętnościami i motywacją (inaczej: postawą), prowadzące do wykonania zadań zgodnie z oczekiwaniami; kompetencje są: 1. obserwowalne i mierzalne (przejawiają się w zachowaniach) 2. uniwersalne (możemy z nich korzystać także, gdy zmieniamy pracę lub stanowisko, wykorzystywać w różnych zadaniach) 3. dynamiczne, czyli podlegają procesowi uczenia się, ale stopień oraz tempo rozwoju kompetencji zależy od predyspozycji
Predyspozycje	względnie stałe cechy danej osoby, które warunkują jej zachowanie, np. poziom inteligencji, temperament, cechy osobowości

Więcej w publikacji:

Ku sprawiedliwości. Mapa drogowa reformy konkursów na stanowiska sędziowskie, Fundacja Court Watch Polska 2023,
<https://amicus.courtwatch.pl/files/2023/12/>

Mapa-drogowa-reformy-konkursow-na-stanowiska-sedziowskie.pdf

Kontekst: Droga do zawodu sędziego w Polsce prowadzi przez:

D1. **Konkursy** na wolne stanowiska asesorskie (WSA) i sędziowskie (wszystkie sądy)

D2. **Aplikację** w KSSiP i asesurę w sądzie rejonowym

Diagnoza i propozycje rozwiązań:

Problemy	Przyczyny	Rozwiązania
A1. Sędziami zostają także osoby, które nie sprawdzają się w tej roli (D1, D2).	B1. Kryteria wyboru są określone w sposób ogólny, dla większości brakuje wskaźników, dla wszystkich brak standardów oceniania.	C1. Opracowanie profilu oczekiwanych od kandydatów kompetencji i predyspozycji oraz sposobów ich pomiaru w sposób zobiektywizowany.
	B2. Wybiórcze traktowanie kompetencji osobistych i predyspozycji psychologicznych (w tym nieskazitelnosci charakteru i niezawisłości wewnętrznej).	C2. Uwzględnienie w profilu sędziego kompetencji osobistych i predyspozycji psychologicznych; opracowanie intersubiektywnych wskaźników i dobór optymalnych metod ich pomiaru lub oceny.
	B3. KRS jest niewydolny, obecnie niespełniający standardów organu wybierającego sędziów.	C3. Powołanie przy KRS profesjonalnego ciała wspierającego Radę w ocenie i wyborze kandydatów w oparciu o profil kompetencyjny i z zastosowaniem nowoczesnych metod selekcji.
A2. Procedura konkursowa nie cieszy się zaufaniem (D1).	B4. Wybór jest uznaniowy, niezrozumiały, podatny na bezprawny wpływ i błędy.	C4. Wybór zgodnie z przejrzystą procedurą; w oparciu o wyniki pomiaru predyspozycji i wystandaryzowanych ocen kompetencji, a nie w oparciu o arbitralne opinie.
	B5. Dominującą rolę w procesie oceny i wyboru mają sędziowie.	C5. Zaangażowanie w proces oceny i wyboru kandydatów kompetentnych osób z grona innych zawodów prawniczych, specjalistów ds. selekcji i społeczeństwa obywatelskiego.
A3. Sposób oceny kandydatów zniechęca osoby spoza sądownictwa (D1).	B6. Zakres ocen kwalifikacji jest ustalony inaczej dla przedstawicieli różnych zawodów i jest wykonywany wyłącznie przez sędziów.	C6. Ustalenie uniwersalnych kryteriów i metod oceny kandydatów.

Przykład opisu kompetencji „Zdolności analityczne”

Osoba posiadająca zdolności analityczne radzi sobie z rozwiązywaniem problemów systematycznie zbierając dane, badając, analizując i oceniając sytuacje, zdarzenia, fakty, a także trafnie identyfikuje powiązania między nimi; weryfikuje wiarygodność informacji; zadaje adekwatne pytania; wykorzystuje logikę; jej tok myślenia przy podejmowaniu decyzji jest transparentny i zrozumiały.

Predyspozycje warunkujące rozwój tej kompetencji: poziom zdolność poznawczych.

Wskaźnik	Poziom 0	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Pozyskiwanie informacji z akt	Pomija niektóre lub wszystkie istotne fakty lub kwestie prawne.	Potrafi wyodrębnić z akt istotne fakty i kwestie prawne.	Potrafi rozróżnić główne i drugorzędne kwestie.	Dostrzega sprzeczności i niekompletność stanowisk stron.
Analiza informacji zawartych w aktach	Nie dostrzega związków przyczynowo-skutkowych w kontekście obowiązującego prawa, albo błędnie je identyfikuje.	Dostrzega związki przyczynowo-skutkowe w kontekście obowiązującego prawa.	Koncentruje się na głównych kwestiach, nie tracąc z oczu istotnych szczegółów.	Potrafi wyciągnąć wnioski w świetle różnorodnych źródeł prawa.
Pozyskiwanie informacji od rozmówcy	Formułuje pytania w sposób, który nie skutkuje uzyskaniem potrzebnych informacji.	Potrafi uzyskać brakujące informacje na temat faktów i opinii prawidłowo zadając pytania.	Dostosowuje treść pytań na podstawie wcześniejszych odpowiedzi.	Na bieżąco dostosowuje strategię zadawania pytań wykorzystując wszystkie dostępne informacje.
Analiza informacji uzyskanych od rozmówcy	Pomija istotne braki i sprzeczności w uzyskanych informacjach.	Rozpoznaje sprzeczności i braki w uzyskanych informacjach.	Na bieżąco dostrzega związki przyczynowo-skutkowe.	Na bieżąco identyfikuje możliwe rozwiązania i wykorzystuje je do rozwiązania konfliktu.
Podejmowanie decyzji z zastosowaniem analizy	Pomija przy podejmowaniu decyzji istotne okoliczności lub argumenty.	Rozstrzyga problemy w oparciu o okoliczności i argumenty uwzględniając ich istotność dla sprawy.	Analizuje i trafnie przewiduje konsekwencje rozstrzygnięć.	Jest w stanie samodzielnie wydać orzeczenie w precedensowej sprawie.
Logiczne uzasadnianie decyzji	Nie uzasadnia podjętych rozstrzygnięć w sposób logiczny lub nie rozróżnia od siebie faktów, opinii i osądów.	Używa logicznej struktury uzasadniając decyzje i wyraźnie rozróżnia fakty, opinie i osądy.	Potrafi uzasadnić decyzję uwzględniając przy tym odpowiednią doktrynę i orzecznictwo.	Jest w stanie samodzielnie wydać i uzasadnić spójny pod względem prawnym werdykt przełamujący obowiązującą linię orzeczniczą.

Przykład opisu kompetencji „Komunikatywność w mowie”

Osoba będąca komunikatywna w mowie używa do tego prawidłowej dykcji, przestrzega norm i zasad kultury słowa oraz korzysta właściwie ze środków ekspresji; dba o jasność przekazu, uwzględnia cechy rozmówców oraz dopasowuje słownictwo i konstrukcje językowe, aby być zrozumiałym; zarządza skutecznie przebiegiem posiedzenia; potrafi zachować odpowiedni balans w prezentacji swojego stanowiska.

Predyspozycje warunkujące rozwój tej kompetencji: poziom ekstrawertyzmu i budowa aparatu mowy.

Wskaźnik	Poziom 0	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dykcja	Wypowiedzi są niewyraźne lub zniekształcone do tego stopnia, że utrudnia to ich zrozumienie.	Wypowiada się w sposób, który nie utrudnia zrozumienia treści.	Wypowiada się prawidłowo artykułując i dostosowując siłę głosu do warunków.	Właściwie postępuje się środkami ekspresji podnosząc uwagę słuchaczy i skutecznie wzmacniając przekaz.
Inicjatywa	Nie reaguje w odpowiednim czasie lub adekwatny sposób na przebieg posiedzenia.	Opracowuje i przedstawia na początku plan posiedzenia; odpowiada na pytania w odpowiednim czasie.	Skutecznie gasi negatywne emocje i interweniuje w sytuacjach, gdy uczestnicy posiedzenia nie przestrzegają zasad.	Prowadzi posiedzenia w sposób dynamiczny; unika zaognienia konfliktu, na bieżąco aktywnie kierując przebiegiem posiedzenia.
Balans	Nie wyraża swojego stanowiska w sposób, który nie rodziłby obaw o stronniczość.	Przedstawia swoje stanowisko używając neutralnego języka.	Jasno i klarownie przedstawia swój punkt widzenia oraz odpowiada na pytania unikając wrażenia stronniczości.	W miarę możliwości znajduje szanse i możliwości rozwiązania sporu; pomaga zakończyć spór polubownie.
Dostosowanie wypowiedzi do rozmówcy	Formułuje pytania lub pouczenia w sposób, którego rozmówca może nie zrozumieć lub zrozumieć błędnie.	Upewnia się, że jego pouczenia i pytania są prawidłowo rozumiane przez rozmówcę.	Dopasowuje treść pouczeń i pytań do rozmówcy, tak aby były one prawidłowo rozumiane.	Sam identyfikuje treści, które były niezrozumiałe i umiejętnie przekazuje je w inny sposób.
Zrozumiałe uzasadnianie decyzji	Jego uzasadnienia decyzji są w całości lub istotnych fragmentach niezrozumiałe.	Zawsze uzasadnia podjęte decyzje w sposób zrozumiały przynajmniej dla osób z wykształceniem prawniczym.	Uzasadnia podjęte decyzje w sposób zrozumiały także dla odbiorcy bez wykształcenia prawniczego.	Zawsze dopasowuje uzasadnienie do cech odbiorców, a w razie ich różnorodności, uwzględnia potrzebę dotarcia do różnych grup odbiorców.